

FBU ForældreLANDSforeningen

Charlottenlund d. 9. februar 2022

FBU ForældreLANDSforeningens kommentarer og forslag til udkastet til Barnets Lov

Forældrelandsforeningen FBU er glad for det omfattende materiale, vi har fået om Barnets Lov. Materialet og møder med ministeriet åbner for en bred, demokratisk proces vedr. loven.

Lovens centrale mål er at styrke børnenes rettigheder, skabe mere stabilitet i anbringelserne og forenkle og afbureaukratisere. Det er mål, vi kun kan støtte. Samtidig vil vi pege på, at man også bør indtænke kvalitet i sagsbehandlingen, bedre retssikkerhed for både børn og forældre samt bedre tilbud til forældrene som mål. Kommunernes praksis halter meget på de punkter i dag.

FBU har nogle kommentarer og forslag til udkastet til Barnets Lov, som præsenteres nedenfor.

Mange flere sager får tvangsadoption på dagsordenen

De formelle kriterier for at beslutte en tvangsadoption er ikke ændret i lovudkastet, men der er en række ændringer i lovforslaget, som tilsammen **kan skabe en ny praksis for tvangsadoption**.

Tidligere har tvangsadoption været brugt meget lidt i Danmark, men det er steget en del i de seneste år. Vi vurderer, at det nu vil stige markant pga. *summen af ændringer* i lovforslaget. Især vil antallet af sager, hvor adoption *skal* overvejes, stige. Tvangsadoption kan blive en almindelig overvejelse.

Efter § 69 skal kommunen **overveje tvangsadoption i flere sager**, når det antages, at "barnet vil være anbragt i en længere årrække". Som noget nyt *skal* tvangsadoption overvejes:

1. ved indstilling til tvangsanbringelse af ufødte børn.
2. ved indstilling om opretholdelse af en tvangsanbringelse. De fleste af sagerne genbehandles hvert eller hvert andet år, så overvejelse om adoption vil indgå i mange sager, og det vil udløse flere afgørelser om det.
3. i alle sager, hvor moren er gravid og har et barn anbragt (frivilligt eller uden samtykke) eller bortadopteret pga. manglende forældreevne. En vidtgående beslutning bygges dermed på det uklare begreb 'forældreevne'. Det vil rykke tvangsadoption tæt på mange vordende forældre.

FBU finder det urimeligt, at lovudkastet ikke rummer et overslag over, i hvor mange flere sager, man nu skal overveje tvangsadoption. Det er muligt at beregne det, og det er en vigtig oplysning ift. loven.

VISO får en helt ny rolle i § 71: kommunerne skal "søge vejledende rådgivning" i VISO om en indstilling til tvangsadoption. Og VISO skal pålægge en kommune generel rådgivning om adoption, når den hverken har fået hjælp fra VISO til behandling af sager om tvangsadoption eller har fået generel rådgivning. VISOs beslutning kan ikke ankes. VISO skal på den måde sætte fart i kommunernes brug af tvangsadoption, det er måske den vigtigste enkelte ændring vedr. tvangsadoption.

Efter § 70.2 skal en indstilling om tvangsadoption "navnlig" indeholde en række dokumenter, herunder barnets plan/ungeplanen. I dag skal handleplanen vedlægges en indstilling, men fremover kan man altså **indstille til tvangsadoption uden en plan**. Den skal så laves efterfølgende.

- **FBU mener, at indstillingen til tvangsadoption skal indeholde barnets plan/ungeplanen.**

Det kan **alvorligt skade forholdet mellem forældrene og systemet**, at tvangsadoption skal overvejes og evt. besluttes i mange flere sager. Mange forældre kan få stemplet 'usikker forældreevne', og de kan blive bekymrede for adoption, hvis en anbringelse trækker ud. Graviditet får også pludselig en ny dimension. Systemet kan blive en fjende og anbringelser bliver farlige. Det er en alvorlig konsekvens, som slet ikke berøres i lovudkastet.

- **Reglerne om adoption skal udformes, så der ikke opstår spændinger, fordi forældrene presses af frygten for tvangsadoption.**

Der er ingen overvejelse om børnenes behov for kontakt til familie og slægt. Herunder deres behov for at **bevare eksisterende relationer til fx søskende eller bedsteforældre**, selvom de kan have været langvarige og vigtige. Et barn kan fx have haft ansvar for mindre søskende, som det mister kontakten til ved en adoption. Og adoption kan jo også omfatte større børn med veletablerede relationer.

- **Barnets etablerede og vigtige relationer skal sikres. De skal ikke skæres over af en adoption.**
- **Børnene skal have en reel medbestemmelse på, hvad der sker med disse relationer.**

Børnene får **ikke indflydelse på overvejelserne om tvangsadoption** – et paradoks i en lov, der skal styrke børnenes rettigheder! Indstillingen skal som hidtil indeholde "barnets eller den unges holdning til adoptionen", men derudover er der kun adoptionslovens krav om samtykke til den endelige beslutning. Og det er kun til børn på 12 år og derover.

- **Børnene skal inddrages ordentligt i processen og i overvejelserne om tvangsadoption.**

Forslaget nævner stort set ikke kontakt mellem et adopteret barn og forældre, søskende og andre slægtninge. I forligsteksten står, at børn over 12 år skal have "initiativret til at rejse en sag om kontakt", men det ses ikke i lovudkastet. Og selvom det gennemføres, så er der ingen garanti for, at ønsket imødekommes – og det gælder først ved 12 år.

- **Der skal til barnets bedste og i dialog med det sikres kontakt eller samvær med forældre og andre relevante personer fra dets familie.**

Børn vil kunne **flyttes fra gode plejefamilier**, som ikke kan/vil adoptere dem, så kommunen finder en anden familie til adoption. Det er et urimeligt brud for barnet - og en trussel mod plejeforældre, som er glade for barnet og arbejder godt med det, men som ikke vil adoptere det.

- **Velfungerende anbringelser i plejefamilie skal ikke kunne afbrydes med henvisning til, at kommunen ønsker en adoption, som plejefamilien ikke vil indgå i.**

Forslaget har ikke nogen overvejelser om, hvordan forældre, hvis børn tvangsadopteres, oplever det, og hvordan de reagerer på det. Vi ved, at det er et meget hårdt slag for dem, men alligevel efterlades de oftest uden relevant hjælp. FBU mener, at det mindste det offentlige kan gøre, hvis et barn tvangsadopteres, er at **give forældrene en ordentlig krisehjælp.**

- **Forældre, hvis børn tvangsadopteres, skal have krisehjælp og støtte til at bearbejde deres sorg over beslutningen, hvis de ønsker det. Det kan fx ske med en støtteperson eller med samtaler med en psykolog.**

FBU vurderer, at den nye linje vil skabe **problemer med Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen.** Både Italien og Norge er blevet underkendt for beslutninger om tvangsadoption, fordi der ikke var gjort nok for at give relationer mellem barn og forældre en chance. Danmark vil løbe samme risiko: der vil være en 'procesrisiko', fordi loven ikke forholder sig til kernen i problemet: bevarelsen af børnenes nærmeste relationer og et reelt samvær.

En tvangsadoption giver kommunen **en stor besparelse i en årrække.** Og vi har set, at fx Lolland, der har langt flest tvangsadoptioner, i et sparekatalog har medregnet besparelsen ved det. FBU frygter, at ændringerne vedr. tvangsadoption kan åbne for, at økonomien i praksis vil få en vigtig rolle.

FBU mener afgjort, at man skal arbejde for, at anbragte børn får stabile og gode liv. Men det bør man gøre ved at gøre anbringelserne bedre, med færre konflikter og sammenbrud. Ikke ved en markant udvidelse af brugen af tvangsadoptioner.

Bedre inddragelse af børnene

FBU bakker op om en styrkelse af børnenes rettigheder. Børn får "ret til inddragelse", "ret til indflydelse på de forhold, som vedrører dem", og "barnets holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages, inden der træffes beslutninger". Men samtidig bliver den formelle børnesamtale afskaffet. FBU er i tvivl, om de mere uformelle formuleringer kan opveje det.

Børnenes partsstatus udvides på flere måder ud fra en forestilling om, at det vil føre til bedre *inddragelse.* Vi tror ikke, at det nødvendigvis er tilfældet. Bedre inddragelse forudsætter et sejt arbejde i den daglige praksis, men det fokuserer loven ikke på. Udvidelse af børnenes særskilte rettigheder kan også medføre unødvendige modsætningsforhold til forældrene, fordi de nye regler generelt fremstår som et værn mod forældrene, ikke som rettigheder for børnene over for kommunen. Endelig skal man være opmærksom på, at det er store spørgsmål, børnene stilles over for. Fx en beslutning om permanent anbringelse, som børn ned til 10 år kan anmode om. Udvidelsen af børnenes rettigheder rejser således vanskelige spørgsmål, som vi ikke mener, at loven gennemtænker.

Ydermere er der **asymmetri i rettighederne.** Børnene kan fx efter § 48 anmode om at blive anbragt, og så skal kommunen vurdere, om der skal udarbejdes en børneudredning og så tage stilling til anmodningen. Men børnene får ikke ret til at anmode om at *få afbrudt* en anbringelse. Tilsvarende kan anbragte børn efter § 103.2 anmode om at få begrænset eller suspenderet samvær med forældrene i en periode – men de kan ikke anmode om at få det udvidet, selvom nogle børn sikkert ønsker det.

- **Børnene skal efter § 48 også kunne anmode om at få afbrudt en anbringelse.**
- **Børnenes ret til at påvirke samværet i § 103 bør også omfatte ret til at *udvide* samværet.**

Bedre støtte til forældre ved anbringelser

Loven **fokuserer generelt ikke på familien som helhed**, og det fremstår ikke som et tydeligt mål at få familierne til at fungere og give dem styrke til at klare deres problemer. Det bør rettes op.

Efter § 4 skal barnets synspunkter tilvejebringes og inddrages, og det skal have ret til indflydelse på de forhold, som vedrører det. Efter § 7.1 skal arbejdet tilrettelægges, så barnet har ”mulighed for at medvirke aktivt i forløbet”. Det er gode formuleringer. Men loven bør samtidig slå fast, at denne tilgang også skal omfatte forældrene.

- **Loven bør slå fast, at forældrenes synspunkter skal tilvejebringes, og at de skal inddrages.**
- **I § 7 bør det tilføjes, at arbejdet skal tilrettelægges, så forældrene aktivt kan medvirke.**
Svarende til bestemmelsen vedr. børnene.

I § 52 om kommunens opgaver under anbringelsen nævnes ikke, at kommunen også bør sikre barnets forbindelse til forældre, søskende og netværk. Det er barnets nærmeste relationer, som bør fastholdes og udvikles, også fordi det er dem, der oftest er barnets netværk senere i livet.

- **Kommunens forpligtelse til at skabe og udvikle forbindelsen til forældre, søskende og netværk bør fremgå af § 52.**

Støtten til forældrene og forældreplanen træder tydeligere frem, fordi det foldes ud i fem selvstændige paragraffer (§§ 75-79). Det er godt, at kommunen nu skal *træffe beslutning* om at tilbyde en støtteperson efter § 75 eller anden støtte efter § 76 – så kan beslutningerne ankes. I dag er forældreplanen meget mangelfuld, den mangler ofte, og indholdet er tit tyndt. Bl.a. efterlyser mange forældre krisehjælp, hvis deres børn anbringes. Normalt er der heller ikke støtteperson, når en ung er i efterværn, selvom om mange forældre har behov for det. Det ændres ikke i § 77. Planen er heller ikke obligatorisk i alle anbringelsessager. FBU mener, at forældreplanen bør have en meget stærkere rolle, og at den bør udarbejdes på samme måde som barnets plan. Og revideres: efter § 79 vil kommunen kun skulle *vurdere*, om der er behov for en revision. Det vil ofte betyde, at den ikke revideres.

- **Forældreplanen skal være obligatorisk i alle anbringelsessager**
- **Forældreplanen bør have konkrete mål formuleret sammen med forældrene (som i § 92 om barnets plan), og der skal være faste rammer for revisionen af den.**
- **Forældrene skal kunne få krisehjælp som en del af støtten ved anbringelse af deres barn.**
- **Der skal også kunne være en støtteperson til forældrene, når en ung har efterværn.**
- **Ankestyrelsens egenkompetence efter § 151 bør også omfatte udarbejdelse af forældreplanen, så det sikres, at planerne udarbejdes og har et kvalificeret indhold.**

I indstillinger om tvangsanbringelse efter § 51.2 er det ikke et krav, at forældrehandleplanen vedlægges. Det skal den kun, hvis den er udarbejdet. Det bør ændres, så planen skal være der.

- **Forældrehandleplan skal indgå i indstillingen til B&U-udvalget om en tvangsanbringelse.**

Loven styrker børnenes rettigheder ift. om samvær. Det bakker FBU op om. Men **forældrene får ikke ret til samvær og indflydelse på rammerne**. Det bør de have. Efter § 103.3 skal kommunen "sørge for, at forbindelsen mellem barnet og forældrene og netværket holdes ved lige", og efter § 104.1 skal kommunen "understøtte, at barnet også på længere sigt har mulighed for at bevare nære relationer til forældre og netværk." Det forudsætter et godt samvær med afsæt i, at det skal være til barnets bedste.

- **Forældrenes ret til at blive inddraget i tilrettelæggelsen af samvær skal skrives ind i § 103.**

En ny model for sagsbehandling og indsats - og en usikker praksis

FBU mener, at **den nye model med screening, afdækning og udredning har et potentiale**. Især fordi den spiller sammen med den nye mulighed for at yde fleksibel støtte fra start. Men konstruktionen er også løs: der er ingen krav til *indholdet*, det er uklart, *hvornår* der skal laves udredning eller afdækning, der er stort set ikke *tidsfrister*, kravene til *dokumentation* er svage, *inddragelsen* af barn og forældre formuleres ukonkret og *muligheden for at anke* er meget begrænset. Det **truer retssikkerheden i sagsbehandlingen**. Der er risiko for vilkårlighed og store forskelle mellem kommunerne.

- **Den ny model bør suppleres med mere håndfaste formuleringer vedr. indhold, tid, dokumentation og anke i de forskellige faser af sagsbehandlingen.**

Reglerne om undersøgelse af søskende udvides i § 21.2. De skal nu ikke kun gælde tvangsanbringelser men alle anbringelser, som "er begrundet i utilstrækkelig omsorg", "alvorlige forhold hos forældrene" eller "utilstrækkelige forældrekompetencer". Men ingen af delene er klart definerede. Ydermere er der **forvirring om 'følg-eller-forklar-princippet'**. I forligsteksten nævnes kun tvangsanbringelser, men i lovudkastet er det alle anbringelser.

- **FBU mener, at man skal holde fast i formuleringen fra forliget.**

Indsatserne svarer stort set til dem i Serviceloven. Men det er et stort fremskridt, at § 32.4 åbner for at sætte ind med **tilbud og undersøgelse sideløbende**. Det kan give hurtigere indsats og mindre død undersøgelsestid. Dog nævnes det kun, at der kan sættes ind på grundlag af afdækning og udredning.

- **Der bør også kunne sættes ind allerede under screening.**

Videreført anbringelse ændres i **§ 67 til "permanent anbringelse"**. Samtidig får børn helt ned til 10 år ret til at anmode om, at en anbringelse bliver permanent, og i så fald kræves der ikke tilknytning til anbringelsesstedet i tre år. FBU vurderer, at 10 år er en meget ung alder til så afgørende en beslutning, og at tilknytning til anbringelsesstedet skal være en forudsætning for permanent anbringelse.

- **Børn helt ned til 10 år bør ikke kunne anmode om en permanent anbringelse.**
- **Alle permanente anbringelser bør forudsætte en tilknytning til anbringelsesstedet i tre år.**

I dag kan børn og ungeudvalget kun behandle en sag ud fra den indstilling, forvaltningen kommer med. FBU mener, at udvalget skal kunne pålægge forvaltningen at gennemføre andre indsatser end dem, den har indstillet, hvis udvalget mener, at det er det bedste for barnet.

- **Børn og ungeudvalget skal kunne pålægge forvaltningen at gennemføre konkrete indsatser til barnet eller familien, som er anderledes end det, forvaltningen selv indstiller.**